

Projev ministra zahraničních věcí

Projev ministra zahraničních věcí ČR Lubomíra Zaorálka na mezinárodní konferenci „Překonávání globálních hrozeb: posilování mezikulturního dialogu, stability a míru“ (13. 4. 2016), nad níž převzal záštitu.

Excelsence, dámy a pánové,

je mi upřímným potěšením přivítat vás všechny na této konferenci. Zejména bych mezi námi rád přivítal jejich Excelsence velvyslance členských států Organizace islámské spolupráce a Evropské unie a řadu významných akademických a duchovních autorit, které nás poctily svou účastí. Děkuji také Akademii věd České republiky a jejímu předsedovi, prof. Jiřímu Drahošovi, za pořadatelství tohoto úvodního dne konference.

Konference je společně organizována představiteli české akademické obce a velvyslanci muslimských států v Praze a je první akcí svého druhu v České republice. Je to odvážný projekt, který jsem podporoval od jeho počátku, a oceňuji, že se Pražská skupina velvyslanců Organizace islámské spolupráce rozhodla jej iniciovat. Diskusi o něm jsme zahájili již před mnoha měsíci a ve světle nedávných mezinárodních událostí se ukázal jako ještě aktuálnější, než jsme si tehdy mysleli.

Spád současného mezinárodního dění je tak rychlý, že naše kulturní porozumění často nestačí držet krok. Mnohým Evropanům vzniká před očima nový svět. Donedávna většina z nich uvažovala o islámském světě především jako o sousední oblasti světa; dnes jich stále více zjišťuje, že muslimové jsou jejich sousedy i v jedné ulici či domě. Tento nesoulad mezi narůstající fyzickou blízkostí a zaostávajícím vzájemným porozuměním se musíme snažit překonávat – a uctívá, informovaná a upřímná diskuse mezi odlišnými kulturně podmíněnými hledisky je jedinou cestou, jak toho dosáhnout. Mnoho lidí očekává, že duchovní a akademické elity společnosti půjdou na této cestě příkladem.

Ve srovnání s Evropou jsou islámské společnosti na existenci početných kulturních a náboženských menšin více navyklé; tyto menšiny byly pro ně součástí života již od samotného počátku islámu před mnoha staletími. Avšak soudobý svět staví islámské společnosti před jiné typy výzev. Dnes v nich probíhá nekončící debata o tom, jak smířovat svobodu jednotlivce s náboženskými normami a jak nakládat s kulturní a náboženskou diverzitou ve státní politice. Diverzitou zde přitom nemíním pouze soužití s historicky etablovanými nemuslimskými náboženskými menšinami nebo soužití různých denominací v rámci islámu. Míním jí například také soužití s těmi

jednotlivci a skupinami ve společnosti, které se svobodně rozhodnou nevyznávat žádný pravověrný náboženský systém.

Tato probíhající debata patří islámským společnostem samotným a jen ony rozhodnou o tom, jakým směrem se vyvine. Avšak vzhledem k tomu, že muslimské komunity jsou a budou významnou součástí Evropy, je zřejmé, že výsledek této debaty bude významný i pro nás.

Tím se dostávám k našemu domácímu kontextu. Jak někteří z vás jistě vědí, podobně jako v jiných evropských zemích je i česká veřejná politická debata o koexistenci mezi Západem a islámem často napjatá a obtížná – zvláště na pozadí probíhající uprchlické krize, tragických násilných událostí v některých zemích Blízkého východu a také teroristických útoků v některých evropských městech. Podobně jako v jiných evropských zemích se i u nás najdou jednotlivci a skupiny, které využívají xenofobních nálad pro své politické ambice. Někteří dokonce hlásají nenávist a násilí vůči muslimům, a těm je třeba se postavit silou zákona.

Je však velmi důležité rozlišovat mezi extremismem izolovaných jednotlivců či skupin a pocity mnohem větší, pokojné části českých občanů, kteří pouze vyjadřují své obavy z islámu vycházející z omezeného objemu informací, který mají k dispozici – především prostřednictvím médií. Jednoduše řečeno, tito lidé mají pocit, že početná přítomnost muslimů v Evropě ohrožuje některé jejich důležité svobody – ať již jsou to práva žen, anebo právo nejen vyznávat náboženství, ale také náboženství kritizovat. Člověk se nemusí s jejich obavami ztotožňovat, aby je mohl brát vážně; toto je upřímný názor mnoha lidí a již proto jej vážně brát musíme. Mají obavy, protože mají pocit, že na řadu svých otázek o islámu, které se jich jako týkají jakožto nemuslimů, nedostávají přesvědčivé odpovědi.

Nabídnout některé takové odpovědi je právě jednou z příležitostí, které přináší tato konference. Ale bezpochyby je i mnoho dalších otázek, které se účastníkům nabízejí ke zkoumání ve jménu pokojné a uctivé koexistence mezi dvěma velkými, vnitřně rozmanitými civilizacemi, jejichž historie jsou vzájemně úzce propleteny. Jsem si kupříkladu jist, že nemuslimští náboženští představitelé z obou regionů, kteří jsou tu dnes rovněž přítomni, mohou nabídnout vlastní jedinečný, obohacující pohled na výzvy mezikulturní koexistence.

Nevím, jaký výsledek a dopad bude tato konference mít. Koneckonců smyslem pořádání konferencí je právě to, aby přinášely nové myšlenky a nová, často nečekaná a překvapivá zjištění. Je však úkolem nás všech jakožto akademických, duchovních a politických představitelů našich společností, abychom – zvláště v této náročné historické době – spolu hovořili a vzájemně si naslouchali s přátelstvím, trpělivostí a dobrou vůlí. Česká republika se chce zasazovat o důstojný život pro všechny lidi bez rozdílu a o globální dialog vedoucí k lepšímu naplňování lidských práv.

Přeji této konferenci mnoho zdaru. Mimo jiné také doufám, že podníí další návazné akce podobného či odlišného formátu, neboť kontinuita je jednou z vlastností, kterých má mezikulturní dialog zvláště zapotřebí. Děkuji vám za pozornost – a vítajte v Praze.